

Arbetsmarknadsdepartementet

Yttrande över SOU 2024:14 Delbetänkande av delegationen mot arbetslivskriminalitet

Synpunkter från Jönköpings kommun

Jönköpings kommun är generellt positiva till utredningens förslag om att prioritera och stärka myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet. Samhällets motståndskraft måste förstärkas i grunden för att kunna trycka tillbaka brottsligheten och vända utvecklingen. Det handlar om brottsförebyggande åtgärder men också om lagföring samt administrativa och exekutiva åtgärder. Om vi inte lyckas kommer det att äventyra tilliten till samhället och medborgarnas förtroende för kommuner, regioner och staten.

Kommunen är en viktig part

Jönköpings kommun vill understryka betydelsen av att kommunerna involveras när det gäller såväl informationsutbyte som samverkan. Det är viktigt inte minst utifrån kommunens ansvar för det brottsförebyggande arbetet lokalt. Kommunerna har sedan 1 juli 2023 ansvar för det brottsförebyggande arbetet vilket bland annat innebär att kommunerna ska bedriva ett kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete och säkerställa organisatoriska förutsättningar för det. Kommunen är även den part som har kontakt med personer som har drabbats av människohandel eller människoexploatering. Dessutom har kommunen kontroll- och tillsynsansvar för exempelvis livsmedel, näringsliv och miljö.

Risk med en alltför omfattande samverkansstruktur

Jönköpings kommun vill i sammanhanget även lyfta ett varnande finger för att det finns en risk att fastna i alltför omfattande samordningsstrukturer. I utredningen skriver delegationen bland annat att den samordnande myndigheten ska upprätta ett kansli för att sköta samordningen (mötesförberedelser, koordinering, uppföljning och återrapporering).

Den viktiga samordningen är ofta den som sker ute i olika verksamheter och då måste det vara enkelt att få tag i rätt uppgifter eller rätt samverkanspart. Ett gott exempel är den samordning som sker mellan regionkoordinatorerna mot prostitution och människohandel och andra myndigheter och organisationer när det exempelvis gäller tillslag vid misstanke om arbetskraftsexploatering och människohandel. Samverkan sker mellan verksamheter i ”det dagliga” med en tydlig rollfördelning.

Statens närvaro har minskat

I regeringsuppdraget betonas att en förstärkt regional närvaro i arbetet mot arbetslivskriminalitet kan möjliggöra förbättrade kontakter med regionala aktörer, såsom företag, kommuner och lokala arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. På det sättet kan det bidra till ökad synlighet av myndigheternas arbete. En uppenbar slutsats är att en orsak till det ökade behovet av nya strukturer för samverkan hänger ihop med att statens närvaro i landet har minskat. Några av de myndigheter som har ett utpekat ansvar för att samverka mot arbetslivskriminalitet (Migrationsverket, Försäkringskassan och Polismyndigheten) har tidigare haft en betydligt mer omfattande regional och lokal närvaro. I takt med att myndigheter centraliseras uppstår behov av nya strukturer för att överbrygga de geografiska avstånden. De nyinrättade regionala centren mot arbetslivskriminalitet (AKC) ska delvis göra det men lämnar fortfarande stora vita fläckar i landet. Norr om Uppsala är det endast Umeå som har ett AKC.

Koppling till välfärdsbrottslighet

Det finns en tydlig koppling mellan arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet, ett område som är i fokus för Jönköpings kommun. Sveriges kommuner och regioners (SKR) bedömning är att det finns välfärdsbrottslighet inom alla verksamheter där det är möjligt att göra en vinst för en individ eller ett företag. Det gäller i alla kommuner, regioner och inom staten. En tredjedel av de grovt kriminella i Sverige har ett bolagsengagemang och en stor del av brottsligheten handlar om välfärdsbrottslighet där bolagen används för att begå brott. Även om det är olika myndigheter som har huvudansvar för arbetslivskriminalitet respektive välfärdsbrottslighet är det viktigt att se sambanden för att också få synergieffekt. Det får inte hindras av ett stuprörstänk.

Myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet

När det gäller förslagen om myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet delar Jönköpings kommun utredningens slutsatser. Statliga myndigheter och kommuner har nytta av samverkan och samråd både när det gäller det brottsförebyggande arbetet men framför allt i samband med specifika ärenden. Samverkan behöver även ske mellan olika nivåer nationellt, regionalt och lokalt.

En myndighetsgemensam tipsfunktion

Jönköpings kommun ser positivt på förslaget om en myndighetsgemensam tipsfunktion. En sådan kan underlätta en gemensam hantering och öka spridningen av information i arbetet mot arbetslivskriminalitet. Det förutsätter att det finns lösningar när det gäller informationsutbyte och eventuella sekreteshinder mellan myndigheter.

Avslutningsvis vill Jönköpings kommun understryka att kommunerna behöver involveras i det brottsförebyggande arbetet och i arbetet med att förhindra och upptäcka arbetslivskriminalitet. Det är viktigt för att stärka demokratin, välfärden och samhällssystemen.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunalråd

Johan Fritz
Stadsdirektör